

Model profilové části maturitní zkoušky v odborných školách

obor vzdělání 63-41-M/02

Obchodní akademie

Publikace vznikla v rámci národního projektu Kurikulum S – Podpora plošného zavádění školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání (2009–2012), který realizovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání, školským poradenským zařízením a zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a s finanční podporou Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

Více informací o projektu najdete na www.nuv.cz/projekty/kurikulums; www.nuov.cz/kurikulum.

Autorský tým: Ing. Ivana Hudečková, Ing. Danuše Chromá, PhDr. Jana Kašparová, Ing. Petr Klínský, Ing. Radoslav Kučera, Doc. RNDr. Pavel Petrovič, RNDr. Eva Petříková, CSc., Ing. Eva Rathouská Grmelová, Ing. Taťána Vencovská, Ing. Jaroslava Zábranská, Mgr. Richard Žert

Ing. Taťána Vencovská, hlavní manažerka projektu

Editace: PhDr. Jana Kašparová

Editace 2., upraveného vydání: PhDr. Jana Kašparová, Mgr. Aneta Stehlíková

Redakce: Lucie Šnajdrová

Jazyková korektura: Tereza Rychtaříková

Obálka, grafická úprava a zlom: Michaela Houdková

Vydal Národní ústav pro vzdělávání,
školské poradenské zařízení a zařízení
pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Praha 2016

2., upravené vydání

ISBN 978-80-7481-185-2

POUŽÍVANÉ ZKRATKY:

MZ maturitní zkouška

NÚV Národní ústav pro vzdělávání,
školské poradenské zařízení a zařízení pro
další vzdělávání pedagogických pracovníků

PMZ profilová část maturitní zkoušky

RVP rámcový vzdělávací program

SOČ středoškolská odborná činnost

SOŠ střední odborná škola

ŠVP školní vzdělávací program

Obsah

Úvod	5
1. Postup při přípravě obsahu (zadání) profilové části maturitní zkoušky	6
2. Popis modelu PMZ.....	7
3. Tematické okruhy pro ústní zkoušky	8
3.1 Návrh tematických okruhů	9
3.2 Využití tematických okruhů pro přípravu PMZ ve škole	12
3.3 Vazba navržených tematických okruhů na kompetence absolventa	16
3.4 Kritéria ověřování a hodnocení žáků pro ústní zkoušky.....	18
4. Praktická zkouška.....	27
5. Maturitní práce a její obhajoba	37
6. Spolupráce se sociálními partnery	39
7. Literatura	40
8. Výklad pojmů.....	41
Přílohy	43

Úvod

Maturitní zkouška je jedním ze způsobů ukončování vzdělávání ve středních školách. Školský zákon z roku 2004¹ zavedl novou podobu maturitních zkoušek, spočívající především v tom, že maturitní zkouška se skládá ze dvou částí – společné části, jejíž zadání a vyhodnocení je zajišťováno centrálně, a z profilové části, která je obsahově i organizačně v kompetenci školy.

Přitom funkce profilové části maturitní zkoušky (dále PMZ) je v odborném školství neméně významná jako část společná, protože PMZ je významným zdrojem informací o tom, jak je žák připraven pro výkon povolání a pracovních činností i pro další vzdělávání příslušného směru. Vyplývá to také z cílů maturitní zkoušky vymezených ve školském zákoně (§ 73): „Účelem závěrečné a maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem v příslušném oboru vzdělání, zejména ověřit úroveň klíčových vědomostí a dovedností žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání nebo odborných činností.“ Obsah i forma zkoušek PMZ se úzce vážou na oblast odborného vzdělávání vymezenou RVP a ŠVP jednotlivých oborů vzdělání.

Vzhledem k tomu, že dvoustupňová tvorba vzdělávacích programů umožňuje školám větší volnost v koncepci kurikula, začali jsme se v rámci ověřování výuky podle pilotních ŠVP zabývat otázkou, jak nastavit PMZ tak, aby vedla k ověření nejen vědomostí, ale také zejména dovedností (odborných i vybraných klíčových) vymezených v RVP a ŠVP, a napomáhala její srovnatelnosti v různých školách, které vyučují podle ŠVP stejných oborů vzdělání.

Cílem tohoto úkolu projektu Kurikulum S bylo zmapovat průběh maturitních zkoušek z odborných předmětů, posoudit různé přístupy a vytvořit model PMZ vycházející z RVP, o který se mohou školy opřít při přípravě maturitní zkoušky v nových oborech vzdělání.

Pro řešení jsme zvolili 8 oborů vzdělání, pro které byly vydány RVP v roce 2007: strojírenství, elektrotechnika, aplikovaná chemie, agropodnikání, obchodní akademie, hotelnictví, obchodník, technické lyceum². Jedná se zároveň o obory vzdělání, pro které byly vytvořeny první pilotní ŠVP v roce 2006 v rámci projektu ESF Tvorba a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů v SOŠ a SOU – Pilot S. První žáci, kteří se vzdělávali podle pilotních ŠVP uvedených oborů vzdělání, skládali maturitní zkoušku již v roce 2009/2010.

Na úkolu se podílely kromě expertů NÚV také pilotní školy projektu Kurikulum S a některé nepilotní školy, které o to projevíly zájem. Pilotní školy oboru vzdělání obchodní akademie zastupuje Obchodní akademie Pelhřimov, Obchodní akademie Vlašim, Obchodní akademie, Hotelová škola a Střední odborná škola Turnov. Z nepilotních škol, jejichž zástupci jsou členy oborové skupiny NÚV Ekonomika a podnikání, se na této práci podílely Obchodní akademie Heroldovy Sady Praha 10, Obchodní akademie, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky s.r.o. Hradec Králové. Tým pracoval pod vedením Ing. Evy Rathouské Grmelové, odborného garanta NÚV oboru vzdělání obchodní akademie.

1) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2) Na návrhy koncepce PMZ vytvořené v projektu Kurikulum S navázal projekt ESF Pospolu (2013 – 2015), ve kterém byly vytvořeny publikace pro další obory vzdělání. Viz www.nuv.cz/pospolu/publikace, pospolu.rvp.cz/publikace.

Návrh modelu byl předložen k posouzení Asociaci obchodních akademií ČR. Z jejich stanoviska uvádíme: „*Domníváme se, že pokud by školy postupovaly podle navrženého modelu, přispělo by to ke sjednocení výstupu profilové maturitní zkoušky ve stejném oboru na různých školách. To by mělo význam hlavně pro zaměstnavatele, kdy by bylo jasně deklarováno, jak byla kompetence ověřována a zda došlo k naplnění profilu absolventa RVP/ŠVP.*“

Navržený model PMZ se předkládá školám jako příklad a zdroj informací pro přípravu profilové části maturitní zkoušky vycházející z rámcového a školních vzdělávacích programů. V roce 2016 byla provedena revize publikace, a to zejména z hlediska souladu s aktuálním zněním právních norem týkajících se maturitní zkoušky.

Tato publikace je jedním ze souboru výstupů tohoto úkolu. Další výstupy představují návrhy modelů PMZ pro 7 dalších oborů vzdělání a syntetická publikace, která jednotlivé modely zastřešuje a popisuje přístup k realizaci profilové části maturitní zkoušky v obecné rovině.

Je třeba zdůraznit, že zpracovaná **publikace má charakter metodického doporučujícího materiálu**, nikoliv závazného pokynu nebo předpisu. Je na každé škole, zda si některá z doporučení zavede i do své praxe.

Naše doporučení se netýkají ani tak požadavku na obsah zkoušek, ale změny přístupu k formulování zkušebních témat tak, aby byla jasná vazba na požadované kompetence absolventa a jejich ověření. Jestliže jsme se naučili pracovat s výsledky vzdělávání a kompetencemi při tvorbě a realizaci vzdělávacích programů, byla by zásadní chyba se na konci vzdělávacího procesu zaměřit jen na učivo.

Národní ústav pro vzdělávání, Praha 2016

1. Postup při přípravě obsahu (zadání) profilové části maturitní zkoušky

Při přípravě maturitních zkoušek, zejména ústních, se obvykle postupuje tak, že se vyberou předměty nebo jejich seskupení podle učebního plánu a následně učitelé navrhnou témata pro jednotlivé zkoušky. Při maturitní zkoušce se potom ověřuje, jak žák zvládl učivo daného tématu, popř. jak tyto vědomosti umí využít při řešení nějakého úkolu.

Protože jedním z rysů kurikulární reformy je zaměření vzdělávání na kompetence absolventa, zatímco učivo je chápáno jako prostředek pro dosažení požadovaných kompetencí, měla by také maturitní zkouška ověřovat, jaké úrovně těchto kompetencí žáci dosáhli. Obsah zkoušek, jejich zadání a způsob hodnocení by se měly odvíjet od odborných a klíčových kompetencí absolventa. **Východiskem by měly být zejména kompetence stanovené RVP, protože vyjadřují základní kvalifikační požadavky na absolventy.** Jejich splněním absolvent získá úplnou kvalifikaci pro výkon uvedených činností a povolání. Odborné kompetence absolventa vymezené RVP byly stanoveny na základě profesních profilů, kvalifikačních standardů a jiných popisů povolání, na jejichž zpracování se podíleli také vybraní představitelé zaměstnavatelů.

Z kompetencí vymezených v ŠVP půjde o ověřování zejména těch kompetencí, které nějakým způsobem profilují odborné vzdělávání žáků v daném oboru (poskytují mu určitou specializaci – odborné zaměření). Maturitní zkouška by měla ověřovat především komplexní kompetence žáka, nikoli dílčí dovednosti, které byly sledovány v průběhu vzdělávání.

Při přípravě maturitních zkoušek bychom si tedy měli nejprve vymezit, které odborné a klíčové kompetence budeme ověřovat, prostřednictvím jakého obsahu a jakou formou (ústní, písemnou, praktickou, maturitní práce a její obhajoby). Na základě toho stanovíme zkušební předměty. Poté rozpracujeme témata a zadání jednotlivých zkoušek a zpracujeme ke každému tématu kritéria hodnocení.

Kritéria hodnocení jsou měřítko, podle kterých hodnotíme výkon žáka. Vypovídají o tom, co musí žák splnit (jaké má mít dovednosti a znalosti, na jaké úrovni), aby mohl být hodnocen podle stanovených klasifikačních stupňů. Kritéria hodnocení pomáhají také usměrňovat průběh zkoušky a způsob jejího vedení.

Při stanovování kritérií pro hodnocení vycházíme z výsledků vzdělávání vymezených v RVP a ŠVP.

Kritéria by měla zahrnovat také požadavky na vybrané klíčové kompetence (adekvátně formě zkoušky a tématu). Např. při obhajobě maturitní práce, ústní nebo praktické zkoušky sledujeme, zda se žák vyjadřuje nejen věcně – tj. odborně správně, ale také kultivovaně (spisovně, hovorově, používá správnou terminologii nebo slang), jak umí argumentovat, označit a vysvětlit problém a jeho řešení.

I když legislativa připouští, že způsob hodnocení (jak budeme žáky hodnotit) může být stanoven až (resp. nejpozději) před zahájením maturitních zkoušek, z pedagogického hlediska by způsob hodnocení a kritéria hodnocení měl žák znát dopředu.

2. Popis modelu PMZ

Navržený model PMZ sleduje výše uvedené postupy, avšak představuje poněkud jednodušší variantu tvorby zadání a hodnocení maturitních zkoušek. Je rozpracován pro ústní zkoušku a pro praktickou zkoušku. Je zpracován na základě RVP daného oboru vzdělání a nezohledňuje žádný konkrétní ŠVP, na této úrovni jej rozpracovaly a ověřily zapojené školy.

Při zpracování tohoto modelu jsme vymezili na základě RVP tematické okruhy, které představují základ vzdělávání v oboru, a porovnali jsme jejich soulad s kompetencemi absolventa stanovenými RVP. Podobně porovnáním školních zkušebních témat s profilem absolventa si ověříme, zda maturitní zkouška skutečně sleduje stěžejní výsledky stanovené RVP a ŠVP, nebo pouze výsledky dílčí. Následně byla k jednotlivým okruhům vymezena kritéria hodnocení.

Vymezené tematické okruhy rozpracovaly školy zapojené do řešení úkolu do svých maturitních zkoušek a zkušebních témat. Po ověření byly tematické okruhy upraveny a doplněny příklady jejich rozpracování podle zkušeností zapojených škol.

Předložený návrh (model) pojetí PMZ má tuto strukturu:

§ Složení profilové části maturitní zkoušky v souladu s RVP

§ Návrh tematických okruhů pro ústní zkoušku

Porovnání souladu tematických okruhů s kompetencemi absolventa v RVP

Návrh kritérií hodnocení, příklady zadání

§ Návrh praktické zkoušky

Témata, organizace zkoušky, místo konání, hodnocení, ověřované kompetence, vazba na vzdělávací oblast a učivo RVP, doporučení školy

Součástí jsou také konkrétní příklady z praxe zapojených škol.

Příklad složení profilové části maturitní zkoušky

PMZ	Doporučené tematické okruhy	Vazba na vyučovací předměty	Vazba na RVP (obsahové okruhy)	Forma
1. zkouška	ano	Ekonomika Účetnictví	Podnik, podnikové činnosti, řízení podniku	Ústní
2. zkouška	ano	Účetnictví Matematika Informační a komunikační technologie	Podnik, podnikové činnosti, řízení podniku Finance, daně, finanční trh Matematické vzdělávání	Ústní
3. zkouška	částečně	soubor ekonomických předmětů	Podnik, podnikové činnosti, řízení podniku Finance, daně, finanční trh Tržní ekonomika, národní a světová ekonomika	Praktická, popř. kombinovaná (ústní + praktická), nebo maturitní práce a její obhajoba

3. Tematické okruhy pro ústní zkoušky

Na základě obsahových okruhů vymezených v RVP pro oblast odborného vzdělávání a po podrobné diskuzi se zapojenými školami jsme stanovili soubor tematických okruhů, které vycházejí z RVP a představují teoretický odborný základ daného oboru vzdělání. Tematické okruhy jsou východiskem pro stanovení témat jedné nebo dvou ústních zkoušek PMZ dle volby školy, pro každou zkoušku ředitel školy stanoví 20 – 30 témat.

Soubor obsahuje 15 tematických okruhů, každý tematický okruh je obsahově vymezen několika dílčími tématy.

Autorský tým vytvořil tematické okruhy, které jsou zpracovány v přímé vazbě na rámcový vzdělávací program, resp. odborné obsahové okruhy pro obor vzdělání obchodní akademie. Tematické okruhy byly navrženy pro ústní zkoušku z ekonomiky tak, aby si další školy, které navrhovaná témata využijí při

koncipování vlastní profilové části maturitní zkoušky, mohly doplnit svá regionální specifika v souladu se zaměřením školního vzdělávacího programu. Přínosem takto zpracovaných tematických okruhů pro školy je možnost zajištění srovnatelnosti absolventů při ukončování vzdělávání v daném oboru vzdělání.

3.1 Návrh tematických okruhů

1. Organizace, podnik, právní úprava podnikání

- ✓ ziskové a neziskové organizace
- ✓ podnikání, podnikatelský záměr a jeho zpracování
- ✓ právní formy podnikání – druhy živností, obchodních společností
- ✓ ukončení podnikání

2. Management

- ✓ fáze řízení
- ✓ propočty související se sestavováním a kontrolou plánu
- ✓ grafické vyjádření organizační struktury podniku
- ✓ využití motivačních nástrojů

3. Marketing

- ✓ podstata marketingu, prvky marketingu
- ✓ průzkum trhu
- ✓ produkt, cena, distribuce, propagace a jejich aplikace na příkladech, např. stanovení ceny, volba prodejní cesty a vhodné propagace, rozpoznání běžných cenových triků

4. Oběžný majetek

- ✓ pojem oběžný majetek, členění, pořízení, skladování, obrat zásob, spotřeba materiálu, optimalizace zásob a nákupu
- ✓ písemnosti při nákupu materiálu, postup pořízení materiálu
- ✓ propočty spotřeby materiálu a optimalizace zásob a nákupu včetně komentáře výsledků

5. Dlouhodobý majetek

- ✓ dlouhodobý majetek, členění, opotřebení, odpisy, kapacita
- ✓ pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku
- ✓ výpočty odpisů, kapacity a jejího využití včetně komentáře výsledků

6. Zaměstnanci, mzdy

- ✓ získávání a výběr zaměstnanců (kde získat informace, jak je využít)
- ✓ vznik, změny a zánik pracovního poměru
- ✓ písemnosti při uzavírání a ukončování pracovního poměru
- ✓ práce konané mimo pracovní poměr
- ✓ práva a povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců, kolektivní vyjednávání

- ✓ mzdové předpisy, formy a složky mzdy, náhrady mezd, dávky nemocenského pojištění, sociální a zdravotní pojištění, daň z příjmů ze závislé činnosti
- ✓ mzdové výpočty s využitím znalostí o zákonné úpravě mezd (např. zákona o daních z příjmů) a autentických podkladů

7. Prodejní činnost

- ✓ průběh prodejní činnosti, sjednání kupní smlouvy, dodací podmínky, platební podmínky, porovnání nejběžnějších dodacích a platebních podmínek
- ✓ kalkulace prodejní ceny ve výrobním a obchodním podniku
- ✓ realizace dodávky – expedice, doprava, pojištění, celní řízení
- ✓ písemnosti při realizaci dodávky

8. Náklady a výnosy

- ✓ náklady – členění, možnosti snižování
- ✓ výnosy – členění, možnosti zvyšování
- ✓ výpočty spojené se snižováním nákladů, zvyšováním tržeb
- ✓ kalkulace úplných nákladů, neúplných nákladů a jejich sestavení

9. Financování

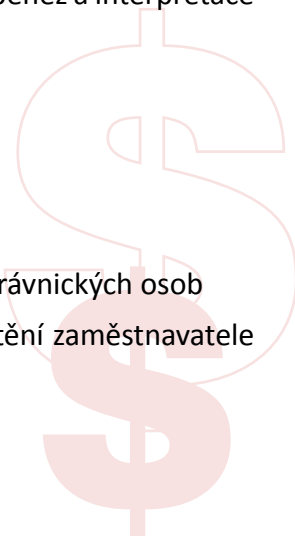
- ✓ dva pohledy finančního řízení (výsledek hospodaření, platební schopnost)
- ✓ vlastní kapitál, cizí zdroje
- ✓ krátkodobé financování – zdroje, řízení likvidity a solvence
- ✓ dlouhodobé financování, cash flow
- ✓ čas, výnos, riziko a likvidita ve finančním řízení
- ✓ výpočty rentability, obrátky peněz, sestavení platebního kalendáře, časové hodnoty peněz a interpretace výsledků

10. Daně a zákonná pojištění

- ✓ soustava daní, přímé a nepřímé daně
- ✓ správa daní a poplatků
- ✓ DPH, daně z příjmů, srážková daň, silniční daň, spotřební daně, ostatní daně
- ✓ výpočet daňové povinnosti k DPH, k dani z příjmů fyzických osob a k dani z příjmů právnických osob
- ✓ soustava sociálního a zdravotního pojištění, výpočet sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatele a zaměstnance, princip výpočtu pro osoby samostatně výdělečně činné

11. Finanční trh

- ✓ finanční trh, peníze, cenné papíry, burza, obchodování s cennými papíry
- ✓ centrální banka a komerční banky
- ✓ aktivní operace, pasivní operace a služby bank, zpracování platebních dokumentů, porovnání možností uložení peněz, porovnání úvěrů, výpočty při směně cizích měn
- ✓ přímé bankovníctví
- ✓ úrokování a diskontování, rozdíl úrokové sazby a RPSN

- ✓ stavební spoření, penzijní připojištění
- ✓ pojišťovny, pojistná smlouva, výběr vhodného pojistného produktu

12. Osobní finance

- ✓ osobní rozpočet (domácí)
- ✓ přehled o osobním majetku a závazcích
- ✓ vhodné možnosti nakládání s penězi
- ✓ vhodné možnosti získání chybějících prostředků
- ✓ ochrana před předlužením

13. Podstata fungování tržní ekonomiky

- ✓ vzácnost, obětovaná příležitost
- ✓ výrobní faktory, ekonomický koloběh
- ✓ podstata tržní ekonomiky (nabídka, poptávka, tržní rovnováha), důsledky působení trhu

14. Národní hospodářství, hospodářská politika

- ✓ úloha státu v tržní ekonomice, aplikace znalostí sociální politiky
- ✓ magický čtyřúhelník, komentář konkrétních událostí v národním hospodářství, např. vývoj inflace, nezaměstnanosti, HDP a státního rozpočtu, jak reagovat na inflaci
- ✓ soustava veřejných rozpočtů, rozpočet EU, strukturální fondy
- ✓ hospodářská politika, politika expanzivní a restriktivní, vnitřní měnová politika, fiskální politika, odhad vlivů opatření těchto politik na ekonomiku

15. Světová ekonomika

- ✓ mezinárodní obchod, důvody existence, protekcionismus a liberalismus
- ✓ vnější obchodní a měnová politika, vliv opatření těchto politik na ekonomiku
- ✓ ekonomická integrace, charakteristika EU

3.2 Využití tematických okruhů pro přípravu PMZ ve škole

Na základě uvedených tematických okruhů škola připraví a rozpracuje vlastní zkušební témata pro jednu nebo dvě ústní zkoušky profilové části maturitní zkoušky.

Pro každou ústní zkoušku se stanoví 20 – 30 témat. Při sestavování témat a konkretizaci jejich obsahu a rozsahu využijí učitelé dílčí témata uvedená u jednotlivých tematických okruhů i obsah a náplň příslušných učebních osnov ŠVP. V případě, že ŠVP je profilován v určitém odborném směru, bude tato profilace zohledněna ve větší míře podrobnosti vybraných témat v rámci jedné nebo obou ústních zkoušek. Pokud by škola chtěla zařadit odborné zaměření ŠVP jako samostatnou ústní zkoušku, musí rozsah odborného zaměření splňovat podmínku minimálně 144 hodin plánované výuky za celou dobu vzdělávání.³

Cílem zkoušení je ověřit, jak žák zvládl učivo daného zkušebního tématu, respektive jak umí osvojené vědomosti využít při řešení zadaného úkolu.

Příklad rozpracování tematických okruhů do témat maturitních zkoušek

Vybraný tematický okruh č. 3 je dále rozpracován do zkušebního tématu, a to formou zadání (úkolů a pracovních listů pro žáka); u každého úkolu je uvedeno bodové ohodnocení. V příloze jsou uvedeny další příklady rozpracování tematických okruhů do maturitních témat.

Tematický okruh č. 3: Marketing

Zadání:

- ✓ Co je to marketing? Charakterizujte. 2b
- ✓ Kdo nebo co je středem zájmu moderního marketingu? 2b
- ✓ Co znamená označení 4P v marketingu? 2b
- ✓ Kterou podnikatelskou koncepci charakterizuje zásada „Vytvoř co nejlevněji a prodáš“? 2b

3) Vyhláška č. 177/2009 Sb., § 14, o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Henry Ford

Tomáš Baťa

✓ Doplňte fáze marketingového výzkumu.

3b

1.

2.

3.

4.

✓ Je-li pozorovatel přímo mezi nositeli informací,
jedná se o zúčastněné, či nezúčastněné pozorování?

1b

✓ Vyplňte dotazník typu sémantický diferenciál.

2b

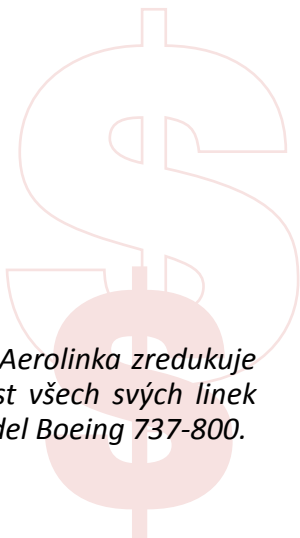
Vyhodnocení prostředí pobytové destinace

Prostředí Vámi zvolené destinace je:

	<div><div>+</div><div>střed</div><div>-</div></div>	
zajímavé		nudné
výjimečné		obvyklé
pestré		jednotvárné
čisté		špinavé
bezpečné		nebezpečné
„světové“		„provinční“
významné		nevýznamné
přehledné		nepřehledné
přátelské		nepřátelské
tiché		hlučné

- ✓ Vyjmenujte nejčastěji používané metody stanovování cen.
O jaké ceně se hovoří v článku?

Malaysia Airlines přistupují k opatřením, která povedou ke snížení nákladů. Aerolinka zredukuje kapacitu o 6 %, přestane nabírat nové zaměstnance, přehodnotí výdělečnost všech svých linek a upraví tarifní strukturu. Společnost zvažuje možnost zrušení opce na 20 letadel Boeing 737-800.

✓ Správně přiřaďte klady a zápory: přímá x nepřímá distribuce.

2 b

+ přímý kontakt výrobce se zákazníkem - horší podmínky při propagaci

+ zpětná vazba prodejce/zákazník

+ účinnější prodej zboží (prodejní úkony nekoná výrobce, ale prostředník)

- nárůst ceny pro konečného spotřebitele

- riziko platební neschopnosti zprostředkovatele

- ztráta kontroly výrobce nad zbožím

- malá zpětná vazba

Přímá distribuce

+

+

-

-

Nepřímá distribuce

+

-

-

-

✓ Co je obsahem propagačního (komunikačního) mixu?

2 b

3.3 Vazba navržených tematických okruhů na kompetence absolventa

Autorský tým posoudil navrhované tematické okruhy ve vazbě na kompetence absolventa vymezené v RVP. Cílem bylo zjistit, zda jsou navržené tematické okruhy v souladu s požadavky na odborné kompetence absolventa. Jelikož tematické okruhy jsou navrženy pro realizaci ústní zkoušky, je jasné, že vazba na kompetence absolventa bude zejména v teoretických předpokladech k plnění daných kompetencí. Žák tedy nemůže požadované činnosti u zkoušky přímo předvést (na to je určena zkouška praktická), ale musí prokázat, že má teoretické vstupní předpoklady pro výkon požadovaných kompetencí.

Posouzením bylo zjištěno, že tematické okruhy jsou sestaveny tak, že dávají předpoklady k ověření téměř všech odborných kompetencí absolventa stanovených v RVP.

U tematických okruhů byly posuzovány i další možnosti ověření než pouze ústní formou, např. praktickou. Bylo posuzováno i to, zda některé odborné kompetence absolventa lze ověřit pouze v průběhu vzdělávání.

Některé očekávané výsledky vzdělávání, zejména ty, které vyžadují znalost teorie, jsou ověřovány u maturitní zkoušky ústní formou, praktické dovednosti se ověřují buď v průběhu vzdělávání, nebo při praktické zkoušce.

Porovnání tematických okruhů ve vazbě na kompetence absolventa v RVP.

Kompetence absolventa	Tematické okruhy	Doporučená forma ověřování
Aplikovat poznatky z oblasti práva v podnikatelské činnosti, tzn. aby absolventi:		U – ústní Pr – praktická V průběhu studia
orientovali se v právní úpravě pracovně právních vztahů a závazkových vztahů	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 15	U Pr – 4, 5
vyhledávali příslušné právní předpisy	1, 6, 7, 10	U Pr – 6, 10
byli schopni pracovat s příslušnými právními předpisy	1, 6, 7, 10	U
Provádět typické podnikové činnosti, tzn. aby absolventi:		
zabezpečovali hlavní činnost oběžným majetkem (zejména nákup materiálu a zboží), popř. dlouhodobým majetkem	3, 4, 5	U Pr – 4, 5
prováděli základní výpočty spojené s nákupem a skladováním zásob	4	U Pr
prováděli základní výpočty odpisů, využití kapacity dlouhodobého majetku, efektivnosti investic	5	U Pr
zpracovávali podklady a písemnosti při sjednávání a ukončování pracovního poměru	2, 6	U
prováděli základní mzdové výpočty (výpočet hrubé a čisté mzdy, výpočty zákonného pojištění, zdanění příjmů ze závislé činnosti)	6	U Pr

zpracovávali doklady související s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců, prodeje a hlavní činnosti	4, 7	U Pr
vyhotovovali typické písemnosti v normalizované úpravě	-	V průběhu studia
prováděli průzkum trhu, využívali marketingové nástroje k prezentaci podniku a jeho produktů	3	U
orientovali se v kupní smlouvě a dokladech obchodního případu	7	U Pr
dokázali uplatnit poznatky psychologie prodeje při jednání s klienty a obchodními partnery při nákupu i prodeji	3	U
komunikovali se zahraničními partnery ústně a písemně nejméně v jednom cizím jazyce	-	V průběhu studia
vhodným způsobem reprezentovali firmu a spoluvytvářeli image firmy na veřejnosti	2, 3, 7, 15	U V průběhu studia
Efektivně hospodařit s finančními prostředky , tzn. aby absolventi:		
orientovali se v činnostech bank, pojišťoven, stavebních spořitelů a penzijních fondů	11, 12	U
prováděli platební styk a zpracovávali doklady související s hotovostním a bezhotovostním platebním stykem	7, 11	U Pr
sestavovali kalkulace	3, 7, 8, 15	U Pr – 7, 8
prováděli základní hodnocení efektivnosti činnosti podniku	9	U Pr
stanovovali daňovou povinnost k DPH a k daním z příjmů	10	U Pr
vypočítávali odvod sociálního a zdravotního pojištění	10	U Pr
účtovali pohledávky, závazky, náklady, výnosy	4, 5, 6, 7, 8, 10, 11	U Pr
prováděli účetní závěrku a uzávěrku	9	U Pr
dokázali efektivně hospodařit se svými finančními prostředky	12	U

3.4 Kritéria ověřování a hodnocení žáků pro ústní zkoušky

Způsob hodnocení výkonu žáků v jednotlivých částech PMZ je v obecné rovině stanoven vyhláškou č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (§ 24 – 26). Kromě *způsobu hodnocení* výkonu žáka u jednotlivých zkoušek (tj. jak budeme hodnotit – známkou, bodově, procentuálně) by měla být nastavena také *kritéria pro ověření a hodnocení výkonu (úspěšnosti)* jako součást zadání.

Kritéria jsou měřítko, která vypovídají o tom, za co je žák hodnocen a na jaké úrovni splnil zadané úkoly (tj. jak naplnil stanovené kritérium – za co obdrží nastavené bodové nebo jiné ohodnocení). Hodnotící kritéria vypovídají mnohem přesněji než klasifikace o úspěšnosti žáka – o rozsahu požadovaných znalostí, dovedností, schopností. Klasifikace vyjadřuje míru žákových znalostí a dovedností v souladu s hodnotícím kritériem. Kritéria hodnocení zvyšují objektivitu hodnocení, sjednocují názory členů zkušební komise. Pro žáka jsou důležitým zdrojem informací jak před zkouškou, tak po zkoušce, kdy mu poskytují jasnou zpětnou vazbu o jeho výkonu.

Proto bychom se při stanovování vlastních zkušebních (maturitních) témat neměli zaměřovat pouze na učivo, ale měli bychom také pro každou zkoušku a její část stanovit soubor hodnotících kritérií, a to ve vazbě na požadované odborné a vybrané klíčové kompetence.

Splnění stanovených kritérií prokazuje žák řešením dílčích úkolů (např. prováděním výpočtů, vyhotovením dokumentu, vysvětlením...).

Na tematickém okruhu č. 4, rozpracovaném do dvou zkušebních témat, je uveden příklad stanovení kritérií pro ověřování při ústní zkoušce a vztah mezi hodnotícími kritérii a kompetencemi absolventa. Hodnotící kritéria rozpracoval řešitelský tým až do podoby úkolů pro žáka s bodovým ohodnocením. Součástí příkladu je i řešení zadaných úkolů.

Tematický okruh č. 4: Oběžný majetek

- ✓ pojem oběžný majetek, členění, pořízení, skladování, obrat zásob, spotřeba materiálu, optimalizace zásob a nákupu
- ✓ písemnosti při nákupu materiálu, postup pořízení materiálu
- ✓ propočty spotřeby materiálu a optimalizace zásob a nákupu včetně komentáře výsledků

Tento tematický okruh je rozpracován do dvou témat: č. 1 Zásoby a č. 2 Oběžný majetek.

Téma č. 1: Zásoby

Odborná kompetence	Tematický okruh	Forma ověřování
zabezpečovat hlavní činnost oběžným majetkem	Oběžný majetek	Ústně v kombinaci s výpočty konkrétních příkladů a s orientací v dokladech
provádět základní výpočty spojené s nákupem a skladováním		
dokázat efektivně hospodařit se svými finančními prostředky		

Kritéria ověřování

Žák:

- ✓ Vysvětlí pojem zásoba, objasní strukturu zásob, jejich získávání, obrát a optimalizaci zásob, uvede příklady.

2 b

- ✓ Uvede alespoň 3 různé příklady, kdy bude uvedený produkt:

2 b

Zásoba	Materiál	Výrobek	Zboží
Cukr krupice			

- ✓ Objasní postup oceňování zásob.

2 b

- ✓ Správně vyřeší zadaný úkol, výsledek zdůvodní.

3 b

Zjistí, od kterého dodavatele bude nejvýhodnější nakoupit 5 000 m látky.

Dodavatel	Cena látky	Cena dopravy	Vzdálenost
GATE	180 Kč/m	18 Kč/km	400 km
LITE	175 Kč/m	17 Kč/km	150 km
VASE	190 Kč/m	Pevná cena Kč 2 000	

- ✓ Objasní základní pojmy, funkci a způsob normování zásob.

3 b

- ✓ Stanoví výši objednávky dle zadání: Jste pracovníkem zásobování v cukrárně a máte stanovit potřebnou výši objednávky cukru krupice, kterou zpracováváte každých 14 dnů. Pojistná zásoba je stanovena na 3 dny. Objem výroby 504 ks medovníku/týden (7 dní), spotřeba cukru 200 g/ks.

4 b

Zásoba	Dodací lhůta	Současná zásoba	Minimální zásoba	Maximální zásoba	Optimální zásoba	Výše objednávky
Cukr krupice	5 dní	120 kg				

- ✓ Dokumentace zásob – popíše písemnosti při pořizování a evidenci zásob.

2 b

- ✓ Objasní metody a postupy nákupu.

2 b

Správné řešení úkolů

✓ Charakterizujte zásoby, uveďte příklady.

2 b

- Zásoby jsou jednou ze složek oběžného majetku (předpokládaná doba používání méně než 1 rok).

- Zásoby – materiál (základní materiál – podstata výrobku, např. látka na šat; pomocný materiál – např. nitě, knoflíky, zipy; provozní látky – např. olej; náhradní díly – např. náhradní jehla do šicího stroje; obaly – ochrana materiálu, výrobků, např. láhve, přepravky, sáčky, krabice; drobný hmotný oběžný majetek – např. kladívko, stůl).

- Zásoby vlastní výroby – nedokončená výroba – např. svršek obuvi; polotovary – např. knedlíky v prášku; výrobky – hotový produkt = spotřební statek (určen obyvatelstvu ke konečné spotřebě – např. obuv, počítač) nebo kapitálový statek (určen k dalšímu zpracování – např. mouka v pekárně, zelenina ve výrobě konzerv); zboží – výrobky nakoupené v obchodních podnicích, které jsou bez dalšího zpracování dále prodávány – např. elektrotechnika, oblečení, potraviny...

✓ Uveďte alespoň 3 různé příklady, kdy bude uvedený produkt:

2 b

Zásoba	Materiál	Výrobek	Zboží
Cukr krupice	v cukrárně	v cukrovaru	v prodejně potravin

✓ Oceňování zásob

2 b

Pořizovací cena – u nakoupených zásob, zahrnuje i vedlejší pořizovací náklady, např. přepravné, clo, provize, pojistné...

Vlastní náklady – zásoby, které jsou vytvořeny vlastní činností.

Reprodukční cena – odhad u darovaných zásob.

✓ Zjistěte, od kterého dodavatele bude nejvýhodnější nakoupit 5 000 m látky.

3 b

Dodavatel	Cena látky	Cena dopravy	Vzdálenost
GATE	180 Kč/m	18 Kč/km	400 km
LITE	175 Kč/m	17 Kč/km	150 km
VASE	190 Kč/m	Pevná cena Kč 2 000	

Cena u GATE = $5\,000 \cdot 180 + 18 \cdot 400 = \text{Kč } 907\,200 / 5000 = 181,44 \text{ Kč/m}$

LITE = $5\,000 \cdot 175 + 17 \cdot 150 = \text{Kč } 877\,550 / 5000 = 175,51 \text{ Kč/m}$

VASE = $5\,000 \cdot 190 + 2\,000 = \text{Kč } 952\,000 / 5000 = 190,4 \text{ Kč/m}$

Jako nejvýhodnější dodavatel na základě ceny je dodavatel LITE.

✓ Normování zásob

3 b

Norma spotřeby – stanovuje, jaké maximální množství materiálu se může spotřebovat na jednotku produktu.

Normy zásob a limity slouží k tomu, aby byla velikost zásob udržována pokud možno v optimální výši. Mohou být vyjádřena: ve dnech, v naturálních jednotkách, v Kč.

*Plánovaná spotřeba = norma spotřeby * plánovaná velikost produkce.*

Celková zásoba = běžná zásoba + pojistná zásoba (+ technická zásoba + příležitostná zásoba).

*Minimální zásoba = průměrná denní spotřeba * dodací lhůta + pojistná zásoba.*

*Maximální zásoba = (dodávkový cyklus + dodací lhůta) * průměrná denní spotřeba + pojistná zásoba.*

Velikost dodávky = maximální zásoba – současná zásoba.

Potřeba nákupu = spotřeba + konečná zásoba – počáteční zásoba.

Normy optimální zásoby

Časová norma zásob = dodávkový cyklus/2 + pojistná zásoba + technická zásoba (na kolik dnů máme zásoby pro výrobu).

*Norma zásob = ČNZ * průměrná denní spotřeba materiálu (množství zásob).*

*Normativ = norma zásob * cena za jednotku (vázanost peněz v zásobách).*

Optimální velikost objednávky =

$$\sqrt{\frac{2 * \text{náklady zajištění jedné dávky} * \text{celková spot.}}{\text{denní náklady na skladování jednotky zásob}}}$$

- ✓ Jste pracovníkem zásobování v cukrárně a máte stanovit potřebnou výši objednávky cukru krupice, kterou zpracováváte každých 14 dnů. Pojistná zásoba je stanovena na 3 dny. Objem výroby 504 ks medovníku/týden (7 dní), spotřeba cukru 200 g/ks.

4 b

Zásoba	Dodací lhůta	Současná zásoba	Minimální zásoba	Maximální zásoba	Optimální zásoba	Výše objednávky
Cukr krupice	5 dní	120 kg				
Řešení			115,2 kg	316,8 kg	144 kg	196,8 kg

✓ **Dokumentace zásob – písemnosti při pořizování a evidenci zásob**2 b *Dodací list, příjemka, karta zásob, výdejka, daňový doklad (faktura)*✓ **Metody nákupu**2 b *Metoda ABC – rozdělení nákupu do tří skupin podle častosti používání Just-in-time – „právě včas“***Hodnocení výsledků žáků**

Aby bylo hodnocení výkonu žáků u zkoušky zkušební maturitní komisí srovnatelné, stanovíme si hodnotící kritéria. Níže uvedená kritéria pro hodnocení výkonu žáka jsou stanovena v obecnější rovině, ale je také možné a doporučené hodnocení detailně rozpracovat na úroveň jednotlivých úkolů podle konkrétních témat.

1. **Výborný** – žák samostatně vysvětlí pojmy, ovládá požadovaná fakta, uvede praktické příklady, samostatně aplikuje získané vědomosti, správně reaguje na doplňující otázky, používá správnou terminologii, vyjadřuje se souvisle a v souladu s jazykovou normou.
2. **Chvalitebný** – žák samostatně vysvětlí pojmy, ovládá požadovaná fakta, uvede praktické příklady, aplikuje získané vědomosti, při řešení příkladů se dopouští menších chyb, reaguje na doplňující otázky, s malou pomocí odstraní nepřesnosti a drobné chyby, používá správnou terminologii, vyjadřuje se souvisle a v souladu s jazykovou normou.
3. **Dobrý** – žák vysvětlí pojmy nepřesně nebo neúplně, dopouští se větších chyb v řešení příkladů, s pomocí učitele uvede požadovaná fakta, uvede i praktické příklady, na doplňující otázky reaguje s nedostatky.
4. **Dostatečný** – žák neodpovídá samostatně, jen s pomocí učitele uvede některá požadovaná fakta a praktické příklady, na doplňující dotazy reaguje jen s pomocí učitele, dopouští se závažných chyb.
5. **Nedostatečný** – žák neodpovídá ani s pomocí učitele, neorientuje se v problematice, neuvede a chybně řeší praktické příklady, nereaguje na doplňující dotazy, dopouští se hrubých chyb.

Pro hodnocení výkonu žáka v tématu č. 1: Zásoby nastavil řešitelský tým následující klasifikaci:

Počet bodů	Známka	Procento
20–18	1	100 % – 86 %
17–15	2	85 % – 71 %
14–12	3	70 % – 56 %
11–8	4	55 % – 36 %
7 a méně	5	35 % a méně

Téma č. 2: Oběžný majetek

Odborná kompetence	Tematický okruh	Forma ověřování
zabezpečovat hlavní činnost oběžným majetkem	Oběžný majetek	Ústně v kombinaci s výpočty konkrétních příkladů a s orientací v dokladech.
dokázat efektivně hospodařit se svými finančními prostředky		

Kritéria ověřování

Žák:

- ✓ Charakterizuje oběžný majetek, uvede příklady. 1 b
- ✓ Vysvětlí rychlost obratu a uvede možnosti jeho zvyšování. 1 b
- ✓ Vypočítá ukazatele rychlosti obratu zásob a uvede, v kterém roce dosáhla společnost nejlepších výsledků. 3 b

Společnost Smetana s.r.o. měla za poslední 3 roky tyto výsledky v řízení zásob:

Položka/Rok	2008	2009	2010
Spotřeba materiálu	8 200 000	8 600 000	9 300 000
Průměrná zásoba	470 000	480 000	500 000
Počet obrátek			
Doba obratu			

- ✓ Charakterizuje peníze včetně jejich forem. 1 b
- ✓ Vysvětlí funkci peněz. 1 b
- ✓ Vysvětlí způsob ochrany bankovek, popíše ochranné prvky českých bankovek, popř. i jiných měn. 2 b
- ✓ Vyplní příslušný doklad. 2 b

Ve firmě ADES, a.s., Hradecká 125, Poděbrady, IČ 0123458792, CZ-0123458792, pracujete jako pokladní. Zaměstnanec firmy Ing. Zdeněk Dvořák, Tábořská 12, Poděbrady, Vám přinesl doklad o zaplacení odborné publikace, která bude využita pro potřeby firmy, v částce Kč 1.526 (cena vč. 10% DPH).

- ✓ Vysvětlí pojem finanční trh a jeho rozdělení. 2 b
- ✓ Vysvětlí, co znamená, že cenný papír je vystaven: 1 b
 - na jméno
 - na doručitele
 - na řad

- ✓ V ukázce šeku určí:
- kdo má peníze obdržet
 - kdo peníze vyplátí
 - zda budou peníze vyplaceny v hotovosti, nebo bezhotovostně

2 b

- ✓ V ukázce směnky určí:
- kdo je výstavce směnky
 - kdo má směnku zaplatit
 - kdo obdrží peníze
 - kdo může dát směnku eskontovat
 - kde bude směnka proplacena
 - kdy bude směnka proplacena

3 b

- ✓ Popíše vznik a zánik pohledávky, vč. uvedení dokladů.

1 b

Správné řešení úkolů

- ✓ Charakterizujte oběžný majetek, uveďte příklady.

1 b

Oběžný majetek – majetek, který mění svoji podobu a jehož předpokládaná doba používání je nejvýše 1 rok.

Složky OM

Finanční majetek:

- peníze (v hotovosti a na účtech),
- ceniny (poštovní známky, kolky, telefonní karty...),
- krátkodobý finanční majetek (vklady a cenné papíry, které podnik zakoupil a vlastní je nejdéle jeden rok).

Pohledávky – nejčastěji za odběrateli při prodeji statků a služeb.

Zásoby – majetek, který je po určitou dobu uložen do skladu (např. materiál, zásoby vlastní výroby, zboží, obaly, drobný hmotný majetek).

- ✓ Vysvětlete rychlost obrátu a uveďte možnosti jeho zvyšování.

1 b

Doba, za kterou oběžný majetek projde všemi formami koloběhu.

Koloběh OM – peníze – materiál – nedokončená výroba – výrobky – zboží – pohledávky – peníze.

Zrychlení obrátu přinese vyšší výnosy a tím i vyšší zisk, dále snižuje potřebu finančních prostředků.

Možnosti zrychlení obrátu OM – zrychlit výrobu (závislé na oborech podnikání – zemědělství, výroba hraček...):

- zvýšit prodej
- zkrátit platební termíny odběratelů
- snížit zásoby a tím se sníží množství finančních prostředků vázaných v zásobách

- ✓ **Vypočítejte ukazatele rychlosti obrátu zásob a uveďte, ve kterém roce dosáhla společnost nejlepších výsledků.** 3 b

Společnost Smetana s.r.o. měla za poslední 3 roky tyto výsledky v řízení zásob:

Položka/Rok	2008	2009	2010
Spotřeba materiálu	8 200 000	8 600 000	9 300 000
Průměrná zásoba	470 000	480 000	500 000
Počet obrátek	17,45	17,92	18,6
Doba obrátu	20,63	20,09	19,35

Výpočet počtu obrátek = celková spotřeba/průměrná zásoba

Výpočet doby obrátu = 360 dní/počet obrátek

- ✓ **Charakterizujte peníze včetně jejich forem.** 1 b

Peníze jsou speciální druh zboží, který můžeme vyměnit za všechny ostatní druhy zboží.

Formy: mince, bankovky (tj. papírové peníze, které jsou vydávány centrální bankou), depozita (vklady na účtech v bankách), cenné papíry (představují určitou hodnotu, jsou směnitelné za ostatní formy peněz a s některými lze i platit).

- ✓ **Vysvětlete funkci peněz.** 1 b

Prostředek směny – schopnost peněz zprostředkovat směnu.

Míra hodnot – peníze oceňují statky a služby.

Uchovatel hodnot – uchovávají kupní sílu do budoucnosti.

- ✓ **Vysvětlete způsob ochrany bankovek. Popište ochranné prvky českých bankovek, popř. i jiných měn.** 2 b

Tisk na speciálním bankovním papíře, který se odlišuje silou nebo zbarvením a je opatřen hlubotiskem,

- vodoznak (obrazec, který je zřetelný, podíváme-li se na bankovku proti světlu)
- okénkový proužek – umělá metalizovaná hmota je zapuštěna do povrchu a vystupuje po 5 mm na povrch papíru
- v papíru jsou zapuštěna ochranná vlákna oranžové barvy v délce 6 mm viditelná okem
- mikrotext – na lící straně bankovky je skryt v pruhu základní barvy a číselně označuje hodnotu bankovky, na rubové straně je uveden slovně
- soutisková značka – obrazec, z něhož je z jedné strany bankovky vidět jedna část a z druhé strany druhá část, v průhledu proti světlu je značka vidět celá a její linky na sebe navazují
- skrytý obrazec – viditelný při sklopení bankovky do vodorovné polohy proti světlu ve výši očí

- opticky proměnlivá barva – podle toho, v jakém úhlu se bankovka sklopí proti světlu, se mění barva určitého takto vytištěného prvku bankovky
- iridiscentní pruh – umístěn na kraji bankovky (při běžném pohledu je průhledný, slabě okrově zbarvený, při sklopení proti světlu získá slabý barevný nádech, při pravém okraji pruhu je vyznačena nominální hodnota bankovky)

✓ Vyplňte příslušný doklad.

2 b

Ve firmě ADES, a.s., Hradecká 125, Poděbrady, IČ 0123458792, CZ-0123458792, pracujete jako pokladní. Zaměstnanec firmy Ing. Zdeněk Dvořák, Tábořská 12, Poděbrady, Vám přinesl doklad o zaplacení odborné publikace, která bude využita pro potřeby firmy, v částce Kč 1.526 (cena vč. 10% DPH).

(využití publikace *Hospodářské tiskopisy pro OA*, vydavatelství OPTYS, s.r.o)

✓ Vysvětlete finanční trh vč. jeho rozdělení.

2 b

Trh se všemi formami peněz. Přesun peněz od těch, kteří je mají, k těm, kteří je potřebují.

Je založen na nabídce a poptávce.

Nabídka peněz – peníze uložené (od těch, kteří peníze mají) např. v bankách. Za uložení banky nabízejí určitou cenu – úrok.

Poptávka po penězích – po úvěrech. Za to, že jsou tyto peníze poskytnuty, platí dlužníci cenu – úrok.

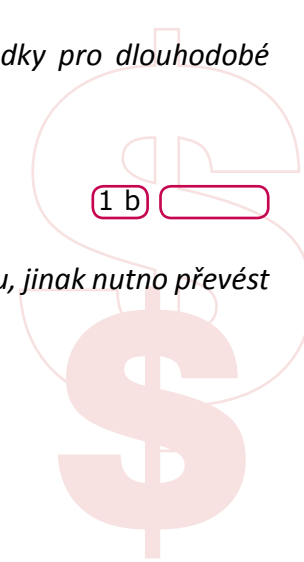
Rozdělení trhu:

- peněžní trh – získávání a používání peněžních prostředků krátkodobě, tj. do 1 roku (krátkodobé CP, krátkodobé úvěry a vklady),
- kapitálový trh – střednědobé a dlouhodobé finanční zdroje, finanční prostředky pro dlouhodobé investice (dlouhodobé CP, dlouhodobé úvěry a vklady),
- devizový trh – obchody s cizími měnami a drahými kovy.

✓ Vysvětlete, co znamená, že cenný papír je vystaven:

1 b

- **na jméno** – nárok může uplatnit jen osoba jmenovitě uvedená na cenném papíru, jinak nutno převést vlastnictví,
- **na doručitele** – nárok může uplatnit kdokoliv, kdo cenný papír předloží,
- **na řad** – cenný papír snadno převoditelný rubopisem.

✓ V ukázce šeku určete:

2 b

- kdo má peníze obdržet *Lesprojekt*
- kdo peníze vyplatí *Trader's Credit Bank S. A.*
- zda budou peníze vyplaceny v hotovosti, nebo bezhotovostně – *hotově*

✓ V ukázce směnky určete:

3 b

- kdo je výstavce směnky – *ABA, spol. s r.o.*
- kdo má směnku zaplatit – *Avus, spol. s r.o.*
- kdo obdrží peníze – *Nade, s.r.o.*
- kdo může dát směnku eskontovat – *Nade, s.r.o.*
- kde bude směnka proplacena – *ČSOB Šlapanice*
- kdy bude směnka proplacena – *splatnost 31. ledna 2011*

✓ Popište vznik a zánik pohledávky, vč. uvedení dokladů.

1 b

Vzniká při prodeji produktu a trvá až do doby zaplacení, kdy zanikne.

Doklad při vzniku pohledávky – faktura vydaná.

Doklad při zániku pohledávky – příjmový pokladní doklad (při platbě v hotovosti), výpis z běžného účtu (úhrada bezhotovostní).

4. Praktická zkouška

Zadání praktické zkoušky a způsob jejího konání stanoví ředitel školy. Praktickou zkoušku koná žák nejdéle 3 dny.⁴ V jednom dni trvá nejdéle 420 minut. Podle RVP může být praktická zkouška nahrazena maturitní prací a její obhajobou před zkušební maturitní komisí.

K praktické zkoušce v oboru vzdělání obchodní akademie přistupují školy různým způsobem. Všechny školy ověřují zvládnutí komplexních dovedností z oblasti ekonomiky a účetnictví, některé školy zahrnují do praktické zkoušky i dovednosti z oblasti ICT a písemné a elektronické komunikace. Každá škola při realizaci praktické zkoušky zohledňuje zvolené zaměření dle svého školního vzdělávacího programu. Praktická zkouška se realizuje jako písemné zpracování zadání.

V níže uvedených příkladech je představena struktura zadání praktické zkoušky, která zahrnuje informace k tématům, organizaci zkoušky, místo konání zkoušky, hodnocení žáka. Dále je uvedena vazba na kompetence absolventa a na obsahové okruhy odborného vzdělávání vymezené v RVP a doporučení školy, která příklad připravila. Všechny příklady jsou zpracovány na základě reálných maturitních zkoušek ve školách, které byly také v projektu monitorovány. Proto odrážejí požadavky a podmínky konkrétní školy a liší se mnohdy v míře podrobnosti.

4) Vyhláška č. 177/2009 Sb., § 18, o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Příklady realizace praktické zkoušky

Pilotní škola OA Pelhřimov

Žáci jsou v odborných ekonomických předmětech v průběhu studia připravováni na řešení souvislých, prakticky zaměřených úkolů. Pro praktickou zkoušku připraví vyučující pod vedením předsedy předmětové komise ekonomických předmětů potřebný počet srovnatelných variant témat; soubor témat schvaluje ředitel školy. Každá varianta obsahuje zadání z předmětu ekonomika, účetnictví, ICT a písemná a elektronická komunikace. V den konání zkoušky si každý žák vylosuje svoji variantu zadání a je mu přiděleno pracoviště v učebně s potřebným vybavením (PC, účetní software, tiskárna). Většinu řešení žáci provádějí na počítači s využitím standardního aplikačního softwaru. Výsledné dokumenty, zejména obchodní dopisy, účetní sestavy a tabulky, tisknou na tiskárně. Na řešení úkolů mají žáci 5 hod. čistého času.

Zároveň předmětová komise ekonomických předmětů připraví a navrhne řediteli soubor hodnoticích kritérií a způsob hodnocení žáka. Při určování hodnoticích kritérií se vychází z pravidel hodnocení zveřejněných v ŠVP a z praxe obvyklé v daném předmětu s tím, že je třeba vzít v úvahu rozsah a komplexnost celé zkoušky. Hodnotí se jak věcná, tak formální správnost i vhodnost použitých nástrojů ICT. Podkladem pro klasifikaci je bodové hodnocení dílčích úkolů.

Ověřované kompetence

a) Odborné:

- ✓ aplikovat poznatky z oblasti práva – aby absolventi byli schopni pracovat s příslušnými právními předpisy,
- ✓ provádět typické podnikové činnosti – aby absolventi zabezpečovali hlavní činnost oběžným majetkem, prováděli základní výpočty odpisů, prováděli základní mzdové výpočty, zpracovávali doklady související s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců a hlavní činnosti, vyhotovovali základní písemnosti v normalizované úpravě,
- ✓ efektivně hospodařit s finančními prostředky – aby absolventi zpracovávali doklady související s hotovostním a bezhotovostním platebním stykem, sestavovali kalkulace, stanovovali daňovou povinnost k DPH a k daním z příjmů, vypočítávali odvod sociálního a zdravotního pojištění, účtovali pohledávky, závazky, náklady, výnosy, prováděli účetní závěrku a uzávěrku.

b) Klíčové:

- ✓ k řešení problémů – porozumět zadání úkolů, získat informace potřebné k řešení problémů, ověřit správnost dosažených výsledků,
- ✓ komunikativní – zpracovávat administrativní písemnosti na odborné téma, dodržovat jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii,
- ✓ využívat prostředky IKT – pracovat s osobním počítačem, pracovat s běžným základním i aplikačním programovým vybavením.

Obsahové okruhy, které jsou ověřovány při praktické zkoušce

Zpracování písemností a manipulace s nimi

- ✓ pravidla doporučené normalizované úpravy písemností a adres
- ✓ pravidla stylizace dopisů a dokumentů
- ✓ manipulace s dokumenty

Podstata účetnictví

- ✓ informační systém podniku, účetnictví
- ✓ hlavní kniha syntetických účtů, hlavní kniha analytických účtů
- ✓ účetní doklady
- ✓ opravy účetních zápisů

Zabezpečení hlavní činnosti oběžným majetkem

- ✓ oběžný majetek, členění, pořízení, skladování, obrat zásob, spotřeba materiálu, optimalizace zásob a nákupu
- ✓ oceňování zásob, účtování zásob, fakturace
- ✓ písemnosti při nákupu materiálu

Zabezpečení hlavní činnosti dlouhodobým majetkem

- ✓ dlouhodobý majetek, odpisy
- ✓ pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku
- ✓ oceňování a účtování dlouhodobého majetku

Zabezpečení hlavní činnosti lidskými zdroji

- ✓ písemnosti při uzavírání a ukončování pracovního poměru
- ✓ mzdové předpisy, formy a složky mzdy
- ✓ náhrady mezd, dávky nemocenského pojištění, sociální a zdravotní pojištění, daň z příjmů ze závislé činnosti

Hlavní činnost podniku

- ✓ výroba, obchod, služby
- ✓ evidence nedokončené výroby a výrobků

Prodejní činnost, obchodní závazkové vztahy

- ✓ písemnosti při realizaci dodávky
- ✓ účtování krátkodobých závazků a pohledávek z obchodního styku
- ✓ DPH – přijatá a uskutečněná zdanitelná plnění

Náklady, výnosy

- ✓ účtování nákladů a výnosů
- ✓ účtování o krátkodobých a dlouhodobých závazcích a pohledávkách a dalších zdrojích financování

Manažerské účetnictví

- ✓ kalkulace předběžné
- ✓ kalkulace úplných a neúplných nákladů
- ✓ rozpočty

Účetní uzávěrka a závěrka

- ✓ výsledek hospodaření (tvorba, rozdělení, nerozdělený zisk) a jeho účtování
- ✓ výpočet a účtování daně z příjmů právnických osob, fyzických osob z podnikání

Pilotní škola OA Vlašim

Praktická zkouška probíhá v odborné učebně s možností využití výpočetní techniky – aplikace účetního softwaru (Money S3).

Obsahem zkoušky je souvislý příklad, který se skládá z dílčích úkolů z odborných předmětů.

Charakteristika dílčích úkolů	Způsob realizace
Výpočet kalkulace produktu	Vyplnění kalkulačního listu
Výpočet mzdy zaměstnance	Využití softwaru, tisk mzdového listu, karty zaměstnance, vyúčtování mezd
Účtování ve firmě	Využití softwaru, vyhotovení a tisk účetního deníku a účetních dokladů (karta majetku, výdejka, příjemka, výdajový pokladní doklad, příjmový pokladní doklad, výpis z účtu, vnitřní účetní doklad)
Uzavření účetního období	Využití softwaru, vyplnění účetních výkazů
Sestavení daňového přiznání	Vyplnění daňových přiznání – DPH, DPFO
Finanční analýza	Výpočet zadaného ukazatele FA a charakteristika výsledku

Celková doba konání pro jednoho žáka: 360 minut, tj. 6 hodin

Hodnocení: Klasifikace je stanovena na základě počtu dosažených bodů.

Ověřované kompetence

a) Odborné:

Aplikovat poznatky z oblasti práva v podnikatelské činnosti: práce s příslušnými právními předpisy

Provádět typické podnikové činnosti

- ✓ zabezpečení hlavní činnosti oběžným majetkem (zejména nákup materiálu a zboží), popř. dlouhodobým majetkem
- ✓ provádění základních výpočtů spojených s nákupem a skladováním zásob
- ✓ provádění základních výpočtů odpisů
- ✓ provádění základních mzdových výpočtů (výpočet hrubé a čisté mzdy, výpočet zákonného pojištění, zdanění příjmů ze závislé činnosti)

- ✓ zpracování dokladů souvisejících s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců, prodeje a hlavní činnosti
- ✓ orientace v kupní smlouvě a dokladech obchodního případu

Efektivně hospodařit s finančními prostředky

- ✓ provádění platebního styku a zpracování dokladů souvisejících s hotovostním a bezhotovostním platebním stykem
- ✓ sestavování kalkulace
- ✓ stanovování daňové povinnosti k DPH a k daním z příjmů
- ✓ vypočítání odvodu sociálního a zdravotního pojištění
- ✓ účtování pohledávek, závazků, nákladů, výnosů
- ✓ provádění účetní závěrky a uzávěrky

Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci

- ✓ osvojení si zásad a návyků bezpečné a zdravé neohrožující pracovní činnosti včetně zásad ochrany zdraví při práci u zařízení se zobrazovacími jednotkami (monitory, displeje apod.)

b) Klíčové:

Kompetence k řešení problémů

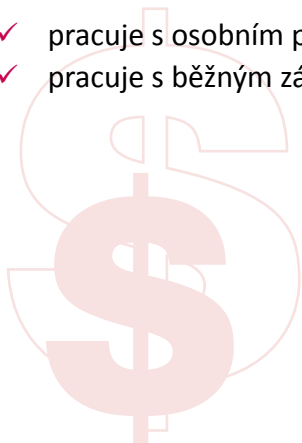
- ✓ uplatňuje při řešení problémů různé metody myšlení (logické, matematické) a myšlenkové operace
- ✓ volí prostředky a způsoby (pomůcky, studijní literatura, metody a techniky) vhodné pro splnění jednotlivých aktivit, využívá zkušeností a vědomostí nabytých dříve

Matematické kompetence

- ✓ správně používá a převádí běžné jednotky
- ✓ provádí reálný odhad výsledku řešení dané úlohy
- ✓ nachází vztahy mezi jevy a předměty při řešení praktických úkolů, umí je vymezit, popsat a správně využít pro dané řešení
- ✓ efektivně aplikuje matematické postupy při řešení různých praktických úkolů v běžných situacích

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- ✓ pracuje s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií
- ✓ pracuje s běžným základním a aplikačním programovým vybavením

Obsahové okruhy a tematické celky RVP

Obsahové okruhy	Tematické celky
Podnik, podnikové činnosti, řízení podniku	Organizace, podnik, právní úprava podniku Podstata účetnictví Hlavní činnost podniku Prodejní činnost, obchodní závazkové vztahy Zabezpečení hlavní činnosti lidskými zdroji Zabezpečení hlavní činnosti oběžným majetkem Zabezpečení hlavní činnosti dlouhodobým majetkem
Finance, daně, finanční trh	Náklady, výnosy Zdroje financování Manažerské účetnictví Účetní uzávěrka a závěrka Soustava daní a zákonného pojištění Finanční trh

Doporučení: Maximální využívat PC, internet, aktuální zákony, reálné praktické příklady.

Pilotní škola OA, HŠ a SOŠ Turnov

Při praktické zkoušce řeší žáci úlohy týkající se podnikových činností a účetnictví společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti. Žáci si losují téma ze dvou variant. Varianty jsou obdobné, liší se oborem podnikání firmy, číselnými údaji a některými dílčími úlohami. Obdobnost variant je záměrná a vede ke srovnatelnému hodnocení výstupů žáků. V úvodu zadání jsou obecné údaje o firmě (název, sídlo, předmět podnikání atd.).

Úkoly z účetnictví se vypracovávají částečně s použitím softwaru a částečně ručně.

1. Účetnictví vedené s použitím PC: V této části se ověřuje především dovednost práce s účetním softwarem. Žáci při řešení vyjdou z úvodních údajů o firmě, založí pro tuto firmu účetnictví a proučtují doklady za listopad účtovaného roku. Kromě založení firmy účtují o fakturách přijatých, vydaných, pokladně, interních dokladech a bankovních výpisech. Ze složitějších operací se ověřuje proučtování přijatých nebo hrazených záloh a účtování faktur přijatých nebo vydaných z EU včetně kurzových rozdílů při úhradě těchto faktur, sestavení přiznání DPH. Výstupem z této části jsou sestavy účetní deník, rozvaha, faktura vydaná (žáci vystaví fakturu pro konkrétní firmu dle zadání), daňové přiznání DPH.

2. Účetnictví vedené ručně: Žáci do účetního deníku účtují případy v zadané firmě v prosinci a v přílohách k některým případům řeší i další úlohy. V této části se ověřuje především znalost proučtování složitějších

účetních případů – např. dohadné položky, opravné položky, rezervy, inventarizační rozdíly, výpočty při oceňování úbytku zásob, vedení skladové evidence, účtování o pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku, mzdové výpočty a účtování o mzdách, úprava účetního hospodářského výsledku na daňový základ a výpočet daně z příjmu, proúčtování účetní závěrky, vyhotovení přiznání k DPFO nebo k silniční dani. Při vypracování daňových přiznání mají žáci možnost výběru. Přiznání vyhotoví buď na přiložený tiskopis, nebo elektronicky na stránkách České daňové správy, uloží ve formátu pdf a později vytisknou. Výstupem z této části je ručně vedený účetní deník, vyplněná inventurní karta DM s vypočtenými daňovými odpisy, zúčtovací a výplatní listina, vyhotovená skladní karta pro konkrétní druh zásoby, příloha s výpočtem daně z příjmu právnických osob.

Úkoly z ekonomiky navazují na úvodní zadání údajů o firmě. Žáci řeší úlohy z jednotlivých podnikových činností – např. majetek podniku, mzdy, finanční hospodaření podniku. Výstupem jsou výpočty uspořádané do tabulek a interpretace výsledků.

Žáci vypracovávají PMZ v odborných učebnách vybavených počítači s připojením na internet. Žáci mohou používat internet také při vyhledávání v zákonech nebo při vyhotovení daňových přiznání prostřednictvím stránek České daňové správy. Mohou používat také právní předpisy, kalkulačku, příslušné formuláře.

Celková doba konání zkoušky je 300 min., tj. 5 hodin. Do tohoto času se nezapočítává čas tisku sestav. Po 5 hodinách práce žáci opustí odbornou učebnu a postupně jsou zváni po jednom k tisku sestav. Žáci, kteří dokončí práci v kratším čase než 5 hodin, mohou tisknout sestavy dříve.

Hodnocení: Výsledná známka z praktické zkoušky je stanovena jako vážený aritmetický průměr známek z jednotlivých úkolů (matematicky zaokrouhleně), resp. předmětů. Váha úkolů byla stanovena podle podílu jednotlivých zkušebních částí: účetnictví – 2, ekonomika – 2, účetní software – 1.

Ověřované kompetence

- a) Odborné:** Aplikovat poznatky z oblasti práva v podnikatelské činnosti
Provádět typické podnikové činnosti
Efektivně hospodařit s finančními prostředky
- b) Klíčové:** Kompetence k řešení problémů
Matematické kompetence
Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

Ověřované výsledky vzdělávání

- ✓ Zabezpečení hlavní činnosti oběžným majetkem
- ✓ Zabezpečení hlavní činnosti dlouhodobým majetkem
- ✓ Zabezpečení hlavní činnosti lidskými zdroji
- ✓ Hlavní činnost podniku
- ✓ Prodejní činnost, obchodní závazkové vztahy
- ✓ Náklady, výnosy
- ✓ Zdroje financování
- ✓ Účetní uzávěrka a závěrka
- ✓ Soustava daní a zákonného pojištění

- ✓ Finanční trh
- ✓ Zpracování písemností a manipulace s nimi
- ✓ Informační zdroje, celosvětová počítačová síť Internet
- ✓ Práce v lokální síti, elektronická komunikace, komunikační a přenosové možnosti internetu

OA Heroldovy Sady Praha 10

Praktická zkouška zahrnuje učivo z předmětů účetnictví (UCE), informační a komunikační technologie (IKT) a písemná a elektronická komunikace (PEK) a je zpracována v plném rozsahu na počítači.

Praktická zkouška se koná v odborných počítačových učebnách. Kapacita jednotlivých učeben je maximálně 18 žáků. Účetní část zkoušky probíhá v programu Premier, část IKT + PEK v programech MS Word, Excel a Access.

Celková doba konání pro jednoho žáka je 300 minut, z toho 60 minut trvá nepřetržitá práce z IKT a PEK, po 20minutové přestávce následuje 240minutová nepřetržitá práce z UCE.

Popis způsobu hodnocení

Z části účetnictví a části IKT + PEK obdrží žák 2 známky dle následující stupnice:

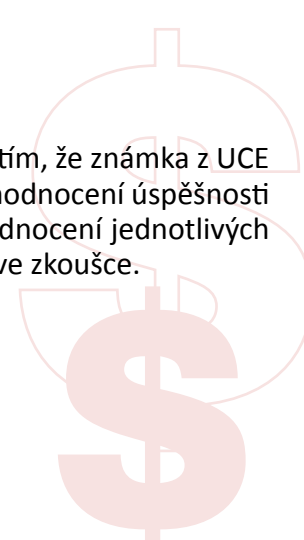
Počet bodů	Známka
100–95	1
94–87	2
86–71	3
70–60	4
59 a méně	5

Celkové hodnocení praktické zkoušky se počítá jako vážený průměr z obou známek s tím, že známka z UCE má 70% váhu, známka z IKT + PEK má 30% váhu. Jednodušším způsobem je nastavit hodnocení úspěšnosti na základě souhrnného součtu bodů za všechny úkoly (tj. za obě části). Bodové ohodnocení jednotlivých úkolů (na základě stanovených kritérií hodnocení) vyjadřuje jejich náročnost a podíl ve zkoušce.

Ověřované kompetence

a) Odborné:

- ✓ Schopnost pracovat s příslušnými právními předpisy.
- ✓ Vyhotovovat typické písemnosti v normalizované úpravě.
- ✓ Zpracovávat doklady související s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců, prodeje a hlavní činnosti.
- ✓ Provádět základní mzdové výpočty (výpočet hrubé a čisté mzdy, výpočty zákonného pojištění, zdanění příjmů ze závislé činnosti).
- ✓ Provádět základní výpočty odpisů, využití kapacity dlouhodobého majetku, efektivnosti investic.
- ✓ Sestavovat kalkulace.

- ✓ Vypočítat odvod sociálního a zdravotního pojištění.
- ✓ Provést účetní závěrku a uzávěrku.

b) Klíčové:

Kompetence k řešení problémů

- ✓ Porozumění zadání úkolu nebo určení jádra problému, získání informace potřebné k řešení problému, navržení způsobu řešení, popř. varianty řešení a zdůvodnění, vyhodnocení a ověření správnosti zvoleného postupu.
- ✓ Uplatnění různých metod myšlení a myšlenkových operací při řešení problémů (logické, matematické, empirické).

Komunikativní kompetence

- ✓ Zpracování administrativních písemností, pracovních dokumentů i souvislých textů na běžná i odborná témata.
- ✓ Dodržování jazykových a stylistických norem i odborné terminologie.

Matematické kompetence

- ✓ Vytvoření různých forem grafického znázornění (tabulky, diagramy, grafy, schémata apod.).

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- ✓ Práce s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií.
- ✓ Práce s běžným základním a aplikačním programovým vybavením.

Zadání pro praktickou zkoušku

a) Pro *účetní* část jsou připraveny tři varianty (témata) praktické zkoušky, žák si jedno vylosuje:

- Účtování v akciové společnosti
- Účtování ve společnosti s ručením omezeným
- Účtování individuálního podnikatele

Praktická zkouška z účetnictví zahrnuje:

- sestavení rozvahy,
- sestavení předběžné kalkulace,
- účtování v deníku (cca 70 účetních případů), je stanoveno povinné minimum účetních jevů, které musí v různých obměnách obsahovat všechny varianty,
- práci s účetními doklady (přibližně ¼ účetních případů je zadána formou „papírových“ účetních dokladů, žáci provedou jejich zaúčtování a likvidaci, některé účetní doklady musí naopak v programu vytvořit),
- využití modulů účetního programu (především Účetnictví, Dodavatelé, Odběratelé, Daňová kancelář, Evidence, ...),
- práci s daňovým přiznáním (především k DPH, silniční dani a dani z příjmů),
- daňové výpočty,

- používání účetního softwaru a získávání údajů z jeho jednotlivých částí.

Výstupy jsou rozvaha, účetní deník, příkaz k úhradě, odběratelská faktura, pokladní doklady, daňové přiznání apod. Dalším typem výstupu jsou rukou psané výpočty, např. daně z příjmu, mzdy, kalkulace. Žáci mohou používat k výpočtům (např. předběžné kalkulace) MS Excel. Žáci musí prokázat schopnost vést účetní agendu společností a orientovat se v aktuálních zákonech.

b) Část *informační a komunikační technologie a písemná a elektronická komunikace* zahrnuje:

- vypracování obchodní písemnosti dle ČSN 01 6910 (Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory),
- práci v textovém procesoru MS Word (především hromadná korespondence, styly a formátování, práce s objekty, záhlaví a zápatí),
- práci v tabulkovém procesoru MS Excel (především základní a složené funkce, podmíněné formátování, adresování buněk, formát buněk),
- práci v databázovém programu MS Access (především import dat, primární klíč, relace, výběrové a souhrnné dotazy).

Výstup tvoří tři soubory:

- dokument naformátovaný a sloučený pomocí nástroje textového procesoru hromadná korespondence,
- naformátovaná tabulka s výpočty v tabulkovém procesoru,
- databáze vytvořená a upravená v programu na správu relačních databází.

5. Maturitní práce a její obhajoba

Maturitní práce a její obhajoba před zkušební maturitní komisí je jednou z vhodných forem pro komplexní ověření odborných a klíčových kompetencí žáků v maturitních oborech. Zejména když teoretická část maturitní práce je doložena řešením konkrétních praktických úkolů. Důležité je volit taková témata a jejich zadání, abychom se vyhnuli tomu, že žáci pouze okopírují a zkompilují texty z internetu nebo jiných zdrojů souvisejících se zadaným tématem. Takto zadaná práce nemá žádný skutečný význam ani pro žáka, ani pro ověření získaných kompetencí.

I když školy zapojené do řešení tohoto úkolu maturitní práci jako formu PMZ nevyužívají, existují i v oboru vzdělání obchodní akademie možnosti pro její uplatnění a vhodná témata, při jejichž řešení musí žáci prokázat celý soubor odborných i klíčových kompetencí.

Zadání maturitní práce

Zadání maturitní práce určí ředitel školy s dostatečným časovým předstihem s ohledem na rozsah, obsah a náročnost zpracování tématu práce, nejpozději však 4 měsíce před termínem obhajoby maturitní práce. Žák má na vypracování maturitní práce lhůtu nejméně jeden měsíc. Pokud je určeno více než jedno téma, žák si téma maturitní práce zvolí v termínu stanoveném ředitelem školy; pokud si žák ve stanoveném termínu téma nezvolí, vylosuje si jedno téma z nabídky určené ředitelem školy. Maturitní práci může zpracovávat a obhajovat několik žáků společně, v tomto případě jsou žáci hodnoceni jednotlivě.⁵

Zadání maturitní práce dle vyhlášky obsahuje:

- a) téma maturitní práce
- b) termín odevzdání maturitní práce
- c) způsob zpracování a pokyny k obsahu a rozsahu maturitní práce
- d) kritéria hodnocení maturitní práce
- e) požadavek na počet vyhotovení maturitní práce
- f) určení částí tématu zpracovaných jednotlivými žáky v případě, že maturitní práci bude zpracovávat několik žáků společně

Podle vyhlášky určuje počet témat a způsob jejich volby ředitel školy. V některých školách umožňují žákům, aby si téma navrhli sami, aby využili náměty a zaměření reálných firem, ve kterých vykonávali odbornou praxi (po dohodě s uvedeným podnikem); návrh tématu schvaluje ředitel školy po dohodě s učitelem odborných předmětů – vedoucím maturitní práce. Jako maturitní práce se objevují, i když dosud spíše ojediněle, projekty nebo témata stanovená ve spolupráci se sociálními partnery. Tento přístup je možné považovat za velmi vhodný, protože žáci nejen musí uplatnit celý soubor vědomostí, dovedností a kompetencí, ale zároveň vidí praktický přínos své práce.

Tématem maturitní práce s obhajobou může být např. Založení (fiktivní) firmy – vypracování podnikatelského záměru, Marketingový mix v obchodní společnosti, Postavení firmy na trhu, Marketingová a prodejní strategie, Sociální a zdravotní pojištění v ČR, Vliv reklamy na mladé lidi – výzkumné šetření.

5) Vyhláška č. 177/2009 Sb., § 15, o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavky na maturitní práci zahrnují nejen termín odevzdání, počet výtisků, formu, rozsah a výstup zpracování (písemná práce, projekt apod.), ale také strukturu písemné práce (závazný obsah) – např. úvod, anotaci charakterizující stručně zaměření a obsah práce, shrnutí – resumé v českém a cizím jazyce, informační zdroje a použitou literaturu či prohlášení o samostatném zpracování maturitní práce.

Doporučujeme zpracovat spolu se zadáním harmonogram postupu prací pro žáky s uvedením termínů konzultací, dílčích výstupů a nejzazšího data pro odevzdání práce (v některých školách vedou takový harmonogram pomocí prostředků IKT, což usnadňuje kontrolu jak ze strany školy, tak žáků).

Doporučujeme také stanovit podrobnější kritéria hodnocení maturitní práce a její obhajoby. Např. dodržení zadání a požadovaných náležitostí, věcné zvládnutí tématu, samostatnost a originalita řešení, struktura práce – přehlednost, logičnost, provedení výpočtů a grafických zobrazení, jazyková a formální kvalita, práce s literaturou a informacemi, pro obhajobu – úroveň prezentace (PowerPoint, ústní projev, vystupování), zdůvodnění a argumentace řešení (reakce na posudky a dotazy členů zkušební maturitní komise).

Některé školy nabízejí žákům seminář k maturitní práci, kde žáci mají nejen možnost konzultovat postup práce, ale seznámí se s formálními náležitostmi a metodami zpracování maturitní práce, uváděním citací a odkazů, s průběhem obhajoby.

Vedení a oponentura maturitní práce

Ředitel školy určí nejpozději 4 měsíce před termínem obhajoby maturitní práce vedoucího maturitní práce (nejlépe spolu s přidělením témat žákům) – nejčastěji příslušného vyučujícího odborných předmětů – a nejpozději jeden měsíc před termínem obhajoby maturitní práce stanoví ředitel oponenta maturitní práce (zpravidla je oponentem jiný učitel odborných předmětů). Vedoucím a oponentem maturitní práce nemusí být pouze učitel dané školy, ale i jiná fyzická osoba, která působí nebo působila v oblasti související s tématem maturitní práce, např. odborník z praxe nebo učitel z vysoké školy.

Vedoucí i oponent maturitní práce zpracují jednotlivě písemný posudek maturitní práce. Posudky jsou žákům předány nejpozději 14 dní před termínem obhajoby maturitní práce.⁶

6) Příklady dokumentace a podkladů k maturitní práci a její obhajobě jsou uvedeny v souhrnné publikaci Profilová maturitní zkouška v odborných školách.

6. Spolupráce se sociálními partnery

Do realizace profilové části maturitní zkoušky lze zapojovat sociální partnery školy, kterými mohou být firmy, ale i např. vysoké školy. Ve spolupráci se sociálními partnery je výhodné přizpůsobit tematické okruhy, zkušební témata či zadání zkoušek PMZ jejich potřebám a zvýšit tak uplatnitelnost absolventů na místním trhu práce.

Osvědčeným způsobem je zapojení odborníka z praxe jako vedoucího maturitní práce žáka nebo v roli oponenta, který zpracuje oponentský posudek. Odborník z praxe se coby vedoucí maturitní práce či oponent účastní obhajoby maturitní práce před zkušební maturitní komisí a podílí se tak na hodnocení. Společně s tématem maturitní práce stanoveným ve spolupráci se sociálním partnerem může toto spojení přinést prakticky orientované, či dokonce v praxi využitelné maturitní práce. Zároveň to znamená velkou motivaci pro žáky a možnosti pro sociálního partnera, jak navázat kontakt s potenciálními novými pracovníky.

Sociální partner může také poskytnout své zázemí pro konání praktické zkoušky nebo zpracování maturitní práce či jiným způsobem se podílet na zabezpečení materiální, technické a technologické stránky konání profilové části maturitní zkoušky. Zástupce sociálních partnerů lze rovněž přizvat k PMZ jako členy zkušební maturitní komise.

Tématem spolupráce škol a sociálních partnerů se zabýval projekt Pospolu – Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi (2012–2015). Pro získání informací a inspirace k zapojení sociálních partnerů do PMZ je možné využít následující nástroje:

- ✓ Obecné modely spolupráce, Náměty ke spolupráci – aplikované modely:
pospolu.rvp.cz/modely-spoluprace
- ✓ Případové studie k tématu profilové části maturitní zkoušky:
pospolu.rvp.cz/priklady-spoluprace

Pro oslovení nových sociálních partnerů lze využít modul Burza na RVP.cz: burza.rvp.cz nebo katalog subjektů: pospolu.rvp.cz/katalog.

7. Literatura

1. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
2. Vyhláška MŠMT č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.
3. Sdělení MŠMT č. j. 8960/2010-23 Průvodce profilovou částí maturitní zkoušky. Informace pro ředitele, učitele a žáky středních škol.
4. RVP pro obor vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie.
5. Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se vydává dodatek k rámcovým vzdělávacím programům oborů středního vzdělání, č. j. MSMT- 15405/2012-23 ze dne 4. července 2012.

8. Výklad pojmů

Forma maturitní zkoušky je prostředek k ověření výsledků vzdělávání. Formy maturitních zkoušek jsou vymezeny školským zákonem a vyhláškou č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pro profilovou část maturitní zkoušky jsou stanoveny tyto formy: maturitní práce a její obhajoba před zkušební maturitní komisí, ústní zkouška před zkušební maturitní komisí, písemná zkouška, praktická zkouška, kombinace uvedených forem zkoušky (ŠZ § 79/4).

Volba formy maturitní zkoušky je v kompetenci ředitele/-lky školy.

Hodnocení žáků u maturitních zkoušek: Způsob hodnocení výkonu žáků v jednotlivých maturitních zkouškách je v obecné rovině stanoven vyhláškou č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (§ 24 – 26). Kromě *způsobu hodnocení* (jak budeme hodnotit – známkou, bodově, procentuálně) by měla být nastavena jako součást zadání pro jednotlivé zkoušky také *kritéria hodnocení výkonu (úspěšnosti)*.

Hodnoticí kritéria jsou měřítko, podle kterých budeme posuzovat, na jaké úrovni žák splnil zadané úkoly, za co obdrží příslušné bodové nebo jiné ohodnocení. Hodnoticí kritéria mnohem přesněji než klasifikace vypovídají o úspěšnosti žáka. Klasifikace vyjadřuje míru žákových znalostí a dovedností v souladu s hodnoticím kritériem. Body či procenta přidělená jednotlivým částem zkoušky vyjadřují váhu obtížnosti jednotlivých částí zkoušky nebo položek zadání (úkolů). Kritéria hodnocení zvyšují objektivitu hodnocení, neboť sjednocují názory členů komise na výkon žáka. Pro žáka jsou důležitým zdrojem informací jak před zkouškou, tak po zkoušce, kdy mu poskytují jasnou zpětnou vazbu o jeho výkonu.

Maturitní práce a její obhajoba před zkušební maturitní komisí je jednou z forem PMZ. Jedná se o práci samostatně zpracovanou žákem, která má prokázat komplexní osvojení požadovaných kompetencí, schopnost samostatně řešit teoretické i praktické problémy, popř. vykonávat pracovní činnosti související s tématem maturitní práce, prezentovat a obhajovat svoji práci. Ověřuje nejen orientaci v odborné problematice, ale také celou řadu klíčových i všeobecných kompetencí. Lze ji považovat za progresivní formu ověřování výsledků vzdělávání ve středních odborných školách.

Podmínky pro konání maturitní práce a její obhajobu vymezuje vyhláška č. 177/2009 Sb., § 15, ve znění pozdějších předpisů.

Písemná zkouška je jednou z forem maturitních zkoušek. Podmínky pro její konání stanoví vyhláška č. 177/2009 Sb., § 17. Písemná zkouška má podobu samostatné práce žáka, která vychází ze stanoveného tématu. Témata, nejméně jedno, stanoví ředitel. Pokud je stanoveno více než jedno téma, žák si z nich bezprostředně před zahájením zkoušky jedno téma zvolí. Pokud si žák téma nezvolí, téma si vylosuje.

Počet zkoušek profilové části maturitní zkoušky je obecně vymezen školským zákonem § 79, odst. 1. ŠZ stanoví počet povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky na dvě nebo tři a zároveň určuje, že konkrétní počet povinných zkoušek stanoví pro každý obor vzdělání rámcový vzdělávací program (ve znění pozdějších předpisů).

Kromě toho může žák skládat v rámci PMZ nepovinné zkoušky, a to nejvýše dvě (ŠZ § 79/2).

Praktická zkouška je podle školského zákona jednou z forem profilové části maturitní zkoušky. Jedná se o zkoušku, která ověřuje, jak je žák připraven na výkon konkrétních činností vymezených v profilu absolventa, jak si osvojil požadované odborné dovednosti a související klíčové kompetence. Způsob provedení praktické zkoušky může být různý a závisí na charakteru a podmínkách jednotlivých oborů vzdělání. Může mít podobu konkrétní pracovní činnosti, řídicího nebo výrobního procesu, vytvoření produktu, písemného zpracování (např. zpracování návrhu, kauzy, ekonomické rozvahy, protokolu), projektu. Praktickou zkoušku nelze zaměňovat za maturitní práci s obhajobou – jedná se o dvě samostatné formy maturitní zkoušky.

Sledování profilových částí maturitních zkoušek ukázalo, že podoba i organizace praktických zkoušek jsou v odborných školách velmi variabilní, a to i v rámci jednoho oboru vzdělání. Za funkční je třeba považovat takové pojetí praktické zkoušky, které není zaměřeno na ověření dílčích znalostí a dovedností, ale předpokládaných činností, které absolvent bude vykonávat, a požadovaných komplexních kompetencí.

Podle RVP je praktická zkouška pro všechny obory vzdělání povinná, může však být nahrazena maturitní prací s obhajobou před zkušební maturitní komisí.

Podmínky konání praktické zkoušky vymezuje vyhláška č. 177/2009 Sb., § 18.

Profilová část maturitní zkoušky (PMZ) je povinnou součástí maturitní zkoušky, jejíž obsah a organizace jsou v kompetenci ředitele školy. V odborném vzdělávání je její funkcí ověřit, jak žáci dosáhli cílů a výsledků vzdělávání stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem v příslušném oboru vzdělání, tj. ověřit úroveň klíčových a odborných kompetencí žáků a jejich připravenost pro výkon povolání nebo odborných činností. PMZ se skládá podle RVP ze dvou nebo tří povinných zkoušek, z nichž nejméně dvě (v lyceálních oborech nejméně jedna) musí ověřovat odborné kompetence žáka.

Tematické okruhy profilové části maturitní zkoušky jsou stanoveny na základě RVP a představují odborný základ daného oboru vzdělání, který je společný pro všechny žáky. Z tematických okruhů odvodí škola témata pro jednotlivé zkoušky profilové části maturitní zkoušky.

Témata maturitní zkoušky vymezují obsah jednotlivých zkoušek v konkrétní škole. Témata pro jednotlivé zkoušky stanoví ředitel školy na základě navržených tematických okruhů a ŠVP.

Ústní zkouška před zkušební maturitní komisí je samostatnou formou MZ. Pro každou ústní zkoušku stanoví ředitel školy 20 – 30 témat, z nichž si žák bezprostředně před zahájením zkoušky jedno vylosuje. Podmínky pro konání ústní zkoušky stanoví vyhláška č. 177/2009 Sb., § 16.

Zkušební předmět je organizační jednotkou maturitní zkoušky. Vyjadřuje rámcově obsah jednotlivých zkoušek. Zkušební předměty společné části MZ jsou stanoveny legislativně, zkušební předměty PMZ (povinné i nepovinné) stanoví ředitel školy.

Podle vyhlášky č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se v dokumentaci k MZ včetně přihlášek žáka ke zkouškám PMZ uvádí název zkušebního předmětu. Na rozdíl od společné části, kde je vazba mezi zkušebním předmětem a vyučovací předmětem přímá, u PMZ může být zkušebním předmětem jak jeden konkrétní vyučovací předmět v učebním plánu ŠVP, tak dva či více obsahově příbuzných předmětů (např. ekonomika a účetnictví), nebo může obsahovat ucelené části vzdělávacího obsahu (tj. výběr souvisejícího učiva – tematických celků) z více vyučovacích předmětů. Předmětem maturitní zkoušky se mohou stát podle vyhlášky pouze takové vyučovací předměty nebo ucelené části vzdělávacího programu, kterých se v souhrnu vyučuje podle učebního plánu ŠVP nejméně 144 hodin za celou dobu studia (podmínka 144 hodin se nevztahuje k fakticky odučenému počtu hodin).

Pro některé obory vzdělání je předmět maturitních zkoušek PMZ vymezen v RVP. Obsahový okruh stanovený RVP je povinný, škola jej rozpracuje do témat maturitní zkoušky (zkoušek). Samostatným zkušebním předmětem MZ může být také odborné zaměření vymezené v RVP a ŠVP, pokud splňuje podmínku 144 vyučovacích hodin.

Název zkušebního předmětu uváděný v dokumentaci může být shodný s názvem zařazených vyučovacích předmětů nebo vyjadřovat obecně obsahové zaměření zkoušky (zejména pokud obsah zkoušky vychází z více předmětů nebo zahrnuje vybrané části).

Přílohy

Příloha č. 1: Příklad hodnocení maturitní práce a její obhajoby

Kritéria hodnocení MP

1. Dodržení zadání, formální úprava, jazyková úroveň	10 b.
2. Stanovení problému, vymezení cíle, očekávané výsledky	5 b.
3. Úroveň zpracování teoretické části	20 b.
4. Úroveň zpracování praktické části	50 b.
5. Zpracování analýzy dosažených výsledků	5 b.
6. Práce s literaturou a informačními zdroji (včetně dodržování norem bibliografické citace)	10 b.
Celkem:	100 bodů

Převodní klasifikační tabulka

90–100 bodů	1 – výborný
80–89 bodů	2 – chvalitebný
66–79 bodů	3 – dobrý
40–65 bodů	4 – dostatečný
0–39 bodů	5 – nedostatečný

Bodové ohodnocení práce s návrhem na klasifikaci zpracují v rámci hodnocení maturitní práce vedoucí práce a oponent.

Výsledné hodnocení maturitní práce

Zkušební maturitní komisi je před obhajobou maturitní práce předloženo bodové hodnocení s návrhem klasifikace vedoucího práce a oponenta.

Po ukončení obhajoby stanoví zkušební maturitní komise výsledné hodnocení (klasifikaci) maturitní práce a žáka s ním seznámí.

Hodnoticí kritéria pro obhajobu maturitní práce

Poster – výstižnost, grafické ztvárnění, úroveň zpracování v použitém softwaru	5 bodů
Prezentace – úroveň zpracování v prezentačním softwaru	5 bodů
Vlastní prezentace – celková úroveň, vystupování, vyjadřování	10 bodů
Schopnost analýzy dosažených výsledků – i z dotazů komise	10 bodů
Celkem	30 bodů

Příloha č. 2 Konzultační list maturitní práce

KONZULTAČNÍ LIST

Žák / Žákyně:

Třída:

Téma maturitní práce:

Datum kontroly:

Obsah kontroly:

Hodnocení kontroly: 1 2 3 4 5 Podpis vedoucího práce:

Datum kontroly:

Obsah kontroly:

Hodnocení kontroly: 1 2 3 4 5 Podpis vedoucího práce:

Datum kontroly:

Obsah kontroly:

Hodnocení kontroly: 1 2 3 4 5 Podpis vedoucího práce:

Datum kontroly:

Obsah kontroly:

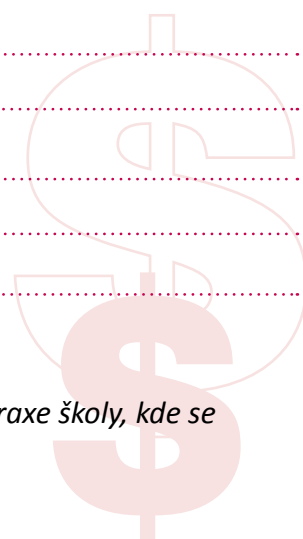
Hodnocení kontroly: 1 2 3 4 5 Podpis vedoucího práce:

Datum kontroly:

Obsah kontroly:

Hodnocení kontroly: 1 2 3 4 5 Podpis vedoucího práce:

Poznámka: Hodnocení kontroly, tj. postupu práce žáka na maturitní práci, vychází z praxe školy, kde se toto hodnocení započítává do hodnocení předmětového.

Příloha č. 3 Příklad metodiky k obhajobě maturitní práce

Metodika obhajoby

MATURITNÍ PRÁCE

(pomocný materiál pro maturanty)

VÝZNAM OBHAJOBY

Proces zpracování maturitní práce se završuje obhajobou před zkušební maturitní komisí, která má v dané chvíli k dispozici vaši maturitní práci v tištěné podobě a návrhy vedoucího práce i oponenta na její hodnocení. Nyní nastává rozhodující okamžik, kdy můžete bravurní obhajobou názor komise, tedy i výsledné hodnocení zásadně změnit. Musíte mít na vědomí, že změna může nastat v kladném i záporném smyslu. Proto je dobrá, promyšlená prezentace a obhajoba práce i příprava na ně stejně důležitá jako vlastní práce.

OBECNÉ ZÁSADY OBHAJOBY

Při obhajobě maturitní práce dodržujte následující obecné zásady:

- 1) V úvodu obhajoby se představíte komisi jménem a představíte název práce.
- 2) Hovořte pomaleji (držte se zásady „mluv pomalu, rychle myslí“) s jasnou, uspořádanou koncepcí a strukturou. Nechtějte říci všechno.
- 3) Hovořte „spatrá“, to ale neznamená, že nemůžete mít v psaných poznámkách připravenou osnovu. Vhodnější je však její grafická projekce v PowerPointu. Ta bývá dobrým vodítkem, nemůže však být tahákem, nelze pouze číst celé texty!
- 4) Délka vlastní prezentace je 10 až 15 minut; 10 minut máte na praktické předvedení výsledků práce s odborným komentářem (předvedení sestaveného zařízení, animace apod.) a posledních 5 minut je vyhrazeno na diskusi a otázky maturitní komise. Z toho vyplývá – vyzkoušet si prezentaci předem včetně jejího časování.
- 5) Dodržovat rétorické zásady, tj. artikulace, postoj, mimika, gesta, pomlky, síla hlasu, ale vždy s mírou, nejste na divadelním podiu, ale před maturitní komisí!
- 6) Nenechte se vyvést z míry reakcí komise, na připomínky reagujte klidně, nepřete se, případný omyl otevřeně uznejte, argumentujte klidně.
- 7) Předem se připravte na možné dotazy. Ty zásadní obvykle vyplynou z hodnocení oponenta práce, které se dozvíte před nástupem na „svaťák“.
- 8) Schéma obhajoby (třeba i grafické), ve kterém si vyjasníte, co a v jakých souvislostech a pořadí chcete v daném krátkém časovém úseku maturitní komisi sdělit, si připravte předem.
- 9) Nacvičte si výstup před větším kolektivem – využijte nabízené možnosti Projektového semináře!

Obsahové zásady obhajoby

Mějte na paměti také zásady obsahové:

- 1) Obsah obhajoby přizpůsobte především tomu, co je ze získaných informací něčím zajímavé, zvláštní, nové. Lidi (i maturitní komise jsou kupodivu lidé) nezaujmou známými obecnými fakty typu „použil jsem transformátor, protože je to zařízení, které umožňuje měnit střídavé napětí na sekundárním vinutí“. Zajímavější je, když uvedete, že jste chtěl použít ten a ten typ transformátoru, ale následně

jste k vlastnímu překvapení zjistil, že nesnese zatížení 5000 Hz, což žádná dokumentace neuvádí apod.

2) Držet se následujícího schématu (osnovy vaší prezentace v PowerPointu):

- A) CO bylo předmětem mé práce
- B) PROČ jsem si vybral dané téma
- C) Jaký CÍL PRÁCE jsem si vytknul
- D) JAK jsem k řešení práce přistoupil = tady můžete stručně naznačit obsah práce:
 - *Jaký problém jste řešil*
 - *Jaké byly vaše hlavní poznatky z teoretické části (historie teorie nutné k řešení problému – z analýzy informačních zdrojů)*
 - *Vybraná zajímavost z teorie*
- E) Praktická část aneb K JAKÝM VÝSLEDKŮM JSEM DOŠEL – např. viz „F“
 - *Jaké dílčí kroky (cíle) v praktickém řešení jste si stanovil*
 - *Jak jste při praktickém řešení postupoval (naznačit)*
 - *K jakým výsledkům jste se dopracoval – co jste vytvořil*
- F) PREZENTACE VYBRANÉ ČÁSTI PRÁCE = část zpracované grafiky, animace = tady spustit vaše video, animaci, grafiku, elektronické nebo strojírenské zařízení apod. (max. na 3–5 minut)
- G) CO SE PODAŘILO A CO NAOPAK NE – zde prezentovat ony odborné, i nepředvídané a nepředpokládané, zajímavosti, na které jste narazil
- H) BYL SPLNĚN STANOVENÝ CÍL PRÁCE, pokud ne zcela, tak proč?
- I) JAK JE MOŽNÉ VÝSLEDKY VYUŽÍT

Tuto osnovu a celé schéma je dobré mít připravené jako grafickou prezentaci (například v PowerPointu). V okamžiku, kdy dojdete k bodu „F“, spustit program umožňující prezentaci vlastní práce (například SolidEdge, praktickou ukázkou zapojení ap.) a poté opět přejít v bodech „G“ a „H“ do PowerPointu.

Není to ale šablona, můžete si prezentaci připravit i jiným zajímavým způsobem. Vždy je ale dobré slovo doplnit grafikou. ZVUKY pokud možno, pokud nejsou součástí práce, VYNECHAT!

3) Času je málo, a proto si vybrat při prezentaci jen to nejpodstatnější a nejzajímavější. Nehovořit o obecně známých věcech, do obhajoby zařadit méně známé informace a zajímavosti, které jste „objevil“ při přípravě práce.

Příloha č. 4 Ukázka formuláře posudku maturitní práce

POSUDEK MATURITNÍ PRÁCE

Žák / Žákyně:

Téma maturitní práce:

Vedoucí práce:

Oponent práce:

Školní rok: Třída:

Hodnocení oponenta práce	Klasifikace
1. Zhodnocení práce po formální stránce (celková úroveň po formální stránce, splnění požadavků na grafickou úroveň práce)	1 2 3 4 5
2. Zhodnocení a posouzení obsahu po odborné stránce (dodržení požadavků zadání, úroveň a kvalita odborného řešení)	1 2 3 4 5
3. Písemný posudek práce (zhodnocení kladů práce, případné nedostatky)	
4. Celkové hodnocení práce	1 2 3 4 5
5. Náměty k diskusi (k oponentuře)	

Datum:

.....
podpis vedoucího/opponenta